

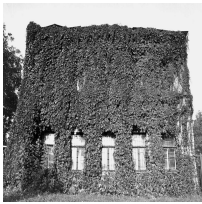
О. О. Альохін

Ботанічний сад Харківського університету

БОТАНІЧНИЙ САД ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ Найстаріший ботан. сад в Україні. Засн. 1804 одночасно з Харків. університетом. За клопотанням першого попечителя Харків. навч. округу графа О. Потоцького Харків. університету було надано 28 дес. землі для закладення саду: 20 дес. – для англ. парку, 8 – для ботан. саду. 1808 збудовано кам'яну оранжерею та дерев'яну теплицю. 1894 на тер. саду збудовано приміщення ботан. інституту, до 1914 – оранжерей. комплекс для тропіч. рослин, літня теплиця для *Victoria regia*, теплиці й парники комерц. типу. Під час 2-ї світової війни сад втратив значну частину колекцій. фонду закритого ґрунту, майже дощенту знищено хвойний склад арборетуму саду, гербарій вивезено до Німеччини. Після війни почалося відновлення колекцій ботан. саду. Пам'ятка природи респ. значення (від 1960), парк-пам'ятка садово-парк. мистецтва (від 1972), ботан. сад заг.-держ. значення (від 1983), межі змінено 1998. Нині Б. с. Х. у. розташ. на 2-х земель. ділянках. Пл. 41,9 га. На старій тер. саду 2,5 га займають дендрарій, заклад. за системат. принципом, і оранжерей. комплекс для рослин вологих тропіч. лісів, вологих і сухих субтропіків, пустель і напівпустель. Найширше представлені колекції бромелієвих, ароїдних і сукулентів. Колекцій. фонд тропіч. і субтропіч. рослин налічує більш як 2 тис. таксонів. Особливу цінність становлять самшит болеарський, якому понад 130 р., фінік пальчастий (понад 60 р.), дуб кам'яний (понад 70 р.), саговник відігнутий (понад 50 р.), аспленій гніздоподібний (50 р.), ехінокактус Грусона (понад 60 р.) та колекція сукулентів, вік деяких із них перевищує 50 р. На новій тер. зібрано значні колекції деревно-чагарник. та трав'янистих рослин відкритого ґрунту місц. і світ. флори: більш як 1 тис. видів і форм деревних і чагарник. рослин, щонайменше 1 тис. видів трав'янистих рослин природ. флори, 2 тис. видів і сортів квірк.-декор. рослин. Колекцію саду складають 95 видів рослин, занес. до Червоної книги України, та 15 видів, занес. до Європ. червоного списку. В дендрарії створ. експозиції «Північний Схід України», «Європа», «Середземномор'я», «Сибір», «Далекий Схід», «Середня Азія», «Північна Америка», «Китай і Японія». Трав'янисті рослини природ. флори представлені в експозиціях лікар., ґрунтопокрив., гірських рослин та в системі покритонасін. рослин України. Колекції квірк.-декор. рослин зібрано для експозиції у вигляді окремих монокультур. садів і комбінов. ділянок «однолітники» та

«багатолітники». У ботан. саду зібрано цінні колекції глоду, горіха, ялини, ялиці, ірису, тюльпана, дрібноцибулинних, лілії, півонії, жоржини, нарциса, орхідеї, гіацинта. Широко представлені також сосна, дуб, яблуня та ін. Особливу цінність становлять реліктові види: метасеквойя гліптостробоподібна, тиси ягідний та гострокінцевий, тсуга канадська, ефедра двоколоса, патринія сибірська, лунарія оживаюча та ін. В саду ростуть 77 видів ендеміків, 650 видів лікар. рослин. 1400 видів, форм і сортів деревно-чагарник. і трав'янистих рослин уперше інтродуковано на Пн. Сх. України. Ботан. сад видає Список насіння (каталог налічує 890 таксонів).

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Ботанічний сад Харківського університету / О. О. Альохін // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-37450>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).